

Klasa II As stacjonarna VIII część zadań do samodzielnego wykonania z zakresu programu nauczania liceum ogólnokształcącego

Okres: 25.05.2020 – 30.05.2020

Podręcznik Wydawnictwa Stentor Ewa Paczoska „Przeszłość to dziś” Literatura. Język. Kultura.

W kolejnym etapie kształcenia na odległość będziemy omawiać *Chłopów* Władysława Stanisława Reymonta. W podręczniku w rozdziale „Młodopolskie poszukiwania pierwotności – *Chłopi* Władysława Stanisława Reymonta” znajduje się szerokie opracowanie lektury. Obowiązuje Państwa znajomość I tomu „Jesień”, można zapoznać się z całą powieścią, za którą autor otrzymał Literacką Nagrodę Nobla.

Zamieściłam kartę pracy z powieści z rozwiązaniami, należy tym razem samodzielnie sprawdzić po wykonaniu trudnego ćwiczenia poprawność odpowiedzi. Pytania do lektury ułatwią poznawanie problematyki utworu.

Życzę Wam dużo przyjemności w pracy z tekstami literackimi.

Gabriela Zając – nauczyciel języka polskiego

Wzajemne relacje bohaterów powieści Władysława Stanisława Reymonta *Chłopi*

Stosunki panujące między bohaterami:

- Jagna była wrażliwa, czuła się samotna, zagubiona, sama nie wiedziała, za czym tęskni, czego potrzebuje, co dałoby jej satysfakcję i przyniosło zadowolenie. Jagna kocha Antka, wyszła za mąż za starego Macieja Borynę – najbogatszego chłopa ze wsi – bo tak kazała jej matka, dla której szczególnie znaczenie miała ziemia, liczba posiadanych morgów; Jagna wie, że Antek nigdy nie będzie jej; gardzi Hanką, bo wie, że ma nad nią przewagę – Hanka jest brzydka i Antek jej nie kocha,
- Antek – zbuntowany, nie kochał żony i nawet nie wiemy, co go skłoniło do ożenku z ubogą kobietą; miłuje Jagnę i jej pożąda, cierpi, gdy Jagna zostaje jego macochą, boi się grzechu, jednak nie potrafi o niej zapomnieć, ma pretensje do ojca, a nawet chce go zabić. Antek ma żal do ojca o to, że ten nie poczynił odpowiedniego zapisu (chodzi o ziemię) oraz jego ożenek z Jagną; nie kocha żony, wyrzuca jej, że potrafi tylko płakać i narzekać; dla Jagny całkowicie się zatracza, jednak jej także czyni wyrzuty,
- Hanka to postać, która przechodzi metamorfozę; na początku nikt się z nią nie liczy, bo jest osobą, która wszystkiego i wszystkich się boi, nie ma własnego zdania, często reaguje płaczem, mocno odczuwa swoją krzywdę, ale jest zupełnie bezradna, kocha męża i cierpi, potem zupełnie się zmienia. Hanka czuje się zagubiona, nie potrafi zwrócić na siebie uwagi męża, nienawidzi Jagny, bo w niej upatruje przyczynę swych cierpień, nie lubi starego Boryny, chociaż potem jest mu wdzięczna za to, że się nią zaopiekował i zadbał o jej dzieci,
- Boryna – surowy, stanowczy, oschły, posępny, potrafił okazać uczucie młodej żonie, jednak traktował ją okrutnie, gdy zawiodła jego zaufanie. Maciej kocha swoją młodą żonę Jagnę, ale traktuje ją bezwzględnie, gdy się domyśla jej uczuć do Antka; Hanka nie ma dla niego większego znaczenia, jednak po wypędzeniu jej i Antka z chaty współczuje i pomaga synowej; Antek go drażni, Maciej Boryna boi się, że gdy odda mu ziemię, to będzie traktowany we własnej chacie jak parobek, nienawidzi syna, gdy uświadamia sobie, że ten spotyka się z jego żoną, jest jednak szczęśliwy, gdy – ciężko ranny – zauważa obok siebie Antka.

Bohaterowie indywidualni tworzą społeczność wiejską. Są to chłopi z Lipiec – bohater zbiorowy, tworzący określoną społeczność, pracujący, obchodzący święta, przeżywający troski, tragedie i radości, które – mimo że dotyczą każdego indywidualnie – są jednak udziałem wszystkich, bo wszyscy tworzą jedną wspólnotę, wszyscy wszystko o sobie wiedzą. Nie sposób żyć na uboczu, trzeba – jak powiedział Antek – żyć z gromadą i z gromadą trzymać.

Władysław Stanisław Reymont *Chłopi*

1. Z której części powieści pochodzą fragmenty utworu? Jakie elementy o tym świadczą?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Odpowiedz, który z Borynów jest bohaterem przytoczonych fragmentów powieści. Co można powiedzieć o charakterze tej postaci na podstawie zacytowanego tekstu?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Omów język i styl fragmentów powieści.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Uzupełnij tabelę informacjami o nurtach literackich, których wpływy można dostrzec w powieści. Skorzystaj z zamieszczonych w podręczniku fragmentów *Chłopów*.

Kierunek literacki	W czym się przejawia?	Przykład z tekstu
naturalizm/realizm		
impresjonizm		
ekspresjonizm		

Propozycje odpowiedzi do karty pracy

1. Fragmenty *Chłopów* zamieszczone w podręczniku pochodzą z tomu *Jesień*. Świadczą o tym opisy przyrody (*dzień budził się powoli, nocny przymrozek orzeźwił powietrze, przy drodze stały żółknijące lipy i klony, pokrywał ją dywan utworzony z opadłych liści*) oraz czynności ludzi, którzy udali się na pole z motykami do kopania i workami ziarna do zasiewów. Narrator wprost informuje czytelnika, jaka to pora roku: *brzozy w białych koszulach, z rozplecionymi warkoczami żółtymi, że to jesień już była*.

2. Bohaterem zacytowanych fragmentów jest Maciej Boryna. Obserwuje krajobraz jak prawdziwy gospodarz, który dogląda postępu prac na polu. Jest religijny, na odgłos kościelnej sygnaturki wzdycha pobożnie. Patrzy na obsiane pola i las gospodarskim okiem, szacując ich wartość. Zamieszczony fragment ukazuje, jak ważna jest dla chłopów ziemia, która wyznacza pozycję każdego z mieszkańców w społeczności.

3. Styl utworu jest dość skomplikowany i niełatwy w odbiorze ze względu na liczne zdania podrzędnie złożone, zmieniony szyk w zdaniach, archaizmy i wyrażenia gwarowe, obszerne, impresjonistyczne opisy przyrody, figury poetyckie. W kwestiach Boryny widać stylizację gwarową. Jest ona także obecna w języku narratora, ale w subtelniejszej formie.

4.

Kierunek literacki	W czym się przejawia?	Przykład z tekstu
naturalizm/realizm	dokładne przedstawienie czynności chłopów, podporządkowanych porom roku oraz rytmowi pracy na roli	<i>We wsi poczynal się już zwykły ruch: poranek był jasny i chłodny, a że zaś przymrozek orzeźwił powietrze, to i raźniej się poruszali, i zgiełkliwiej; wychodzili gromadnie na pola, którzy do kopania szli z motyczkami a koszykami na rękę, dojadając śniadań; którzy z pługiem ciągnęli na ścierniska; którzy na wozach brony wieźli a worki pełne ziarna siewnego; którzy znów zasię wykrećali ku lasom z grabiami na ramionach, ściółkę grabić – że ino dudniło po obu stronach stawu i krzyk się wzmagal, bo drogi były zatłoczone bydłem ciągnącym na paszę, szczekaniem psów, pokrzykami, co wybuchały raz w raz z niskiej, ciężkiej kurzawy, jaka się była wznosiła z orosiałych dróg.</i>
impresjonizm	poetyckie opisy przyrody, synestezja w tekście	<i>Ptaszki ćwierkały w gałęziach, to czasem wiatr przegarnął leciuchnymi palcami po czubach drzew, że ino jaki taki listeczek, kieby motyl złoty, odrywał się od maci, spadał kolisto na drogę abo i na zakurzone osty, co zaognionymi oczami kwiatów hardo patrzyły w słońce – a topole zagwarzyły, poszemrały z cicha gałązkami i pomilkły kiej te kumy, co na Podniesienie oczy podniesą, ręce rozłożą i westchną modlitewnie, a padną wnetki w proch przed Majestatem, ukrytym w tej złotej</i>

		<i>monstrancji, zawisłej nad ziemią świętą, nad rodzoną...</i>
ekspresjonizm	nastrój powagi, grozy i tajemniczości w opisach przyrody	<i>Bór był ogromny, stary – stał zbitą gęstwą w majestacie wieku i siły, drzewo przy drzewie sama sosna prawie, a często dąb rosochaty i siwy ze starości, a czasem brzozy w białych koszulach, z rozplecionymi warkoczami żółtymi, że to jesień już była. Podlejsze krze, jako leszczyna, to karłowata grabina, to osiczyna drżąca tulili się do czerwonych, potężnych pni tak zwartych koronami i poplątanych gałęziami, że ino gdzieś przedzierając się słońce i pełzało niby złote pająki po mchach zielonych i paprociach zrudziałych.</i>

„Chłopi” Władysław Stanisław Reymont - pytania do lektury

1. Opisz uczucia przeżywane przez Antka po zaręczynach ojca z Jagną.
2. Wyjaśnij motywy tych uczuć i oceń ich psychologiczne prawdopodobieństwo.
3. Oceń postępowanie Antka wobec Jagny w świetle etyki katolicyzmu.
4. Wymień najważniejsze konflikty społeczne i konflikty pomiędzy poszczególnymi bohaterami utworu. Określ przedmiot sporu.
5. Wyjaśnij, w jaki sposób warunki życia lipieckich chłopów mają wpływ na ich zachowania.
6. Scharakteryzuj moralność Lipiec, stwórz katalog zasad, którymi posługują się chłopci na co dzień.
7. Jaka rolę w strukturze powieści odgrywa wątek Kuby, a jaką wątek Witka?
8. Jaki jest Maciej Boryna w chwili, gdy go poznajemy? Jakie cechy dominują w jego osobowości?
9. Scharakteryzuj postać Antka i przedstaw jego relacje z ojcem. Co kształtuje te relacje?
10. Jaki wpływ na życie jednostki wywiera przyroda?
11. Określ stosunek mieszkańców Lipiec do religii i kościoła.
12. Przyjrzyj się stosunkom międzyludzkim panującym w Lipcach. Odtwórz hierarchię wartości wyznawaną przez członków tej społeczności.
13. Jaki jest stosunek społeczności chłopskiej do ludzi starszych oraz dzieci.
14. Wskaż związki twórczości Reymonta z jego biografią.
15. Co, z Twojego punktu widzenia, zasługuje u bohaterów „Chłopów” na uznanie, a czego nie można u nich zaakceptować?